

STRACH

Stefan Zweig

*Přeložil
Miloš Hlávka*

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Strach

Stefan Zweig

Přeložil Miloš Hlávka

Znění tohoto textu vychází z díla [Strach](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Adolf Synek v Praze v roce 1933.

Text díla (Stefan Zweig: Strach), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Neužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 29. 11. 2024.

OBSAH

STRACH. 6

Ediční poznámka 51

Když paní Irena odcházela dolů z bytu svého milence, jal ji pojednou opět onen nesmyslný strach. Černá káča vířila náhle před jejíma očima, kolena tuhla příšerným mrazem, i musela se paní chvatně zachytit zábradlí, aby se nezřítla závratně na schodiště. Neodvážila se po prvé této nebezpečné návštěvy, ale náhlý děs – jí nikoli neznámý – hnal ji přes všechnu vnitřní obranu na pospas tomuto neznámému a směšnému strachu. Cesta na schůzku bývala mnohem snazší. Zastavila vůz na nároží, běžela kvapem a bez okolků několik kroků k domovnímu vchodu, potom bez dechu do schodiště, a počáteční úzkost, v níž plála ovšem také nedočkavost, rozplynula se žhavě v objetí na uvítanou. Teprve potom, když byla na odchodu, ozvala se zimavě jiná tajemná hrůza, změtená s tajemně děsivým pocitem viny a s pošetilou domněnkou, že všechny cizí oči mohou pohledem uhodnouti, odkud jde, a odpovědět na její zmatek drzým úsměvem. Už i poslední minuty v jeho náručí byly otráveny rostoucím neklidem z této předtuchy; na odchodu se chvěly její ruce nervózním spěchem, jeho slova poslouchala jenom na půl ucha a vzpírala se ukvapeně jeho doznívající vášni. Pryč odtud, celá její bytost již prchala z jeho bytu, z jeho domu, a navracela se z tohoto dobrodružství do svého pokojného měšťanského světa. Poté ještě ta poslední, marně uklidňující slova, která v své rozrušené hluchotě stěží zaslechla a vteřina zadržného dechu a zbystrěného sluchu na čekané za dveřmi, nejde-li někdo po schodišti. Venku však už nedočkavě číhala úzkost, aby ji přepadla a sevřela jí mocně srdce, takže seskočila z posledních schodů takřka bezdechá.

Stála tak minutu s přimhouřenýma očima a vdechovala lačně šerý chlad chodby. Vtom zaslechla odněkud shora hluk dveří,

vzchopila se poděšeně a seběhla poslední schody, stahujíc mimovolně ještě pevněji svůj hustý závoj. Teď tu bylo ještě nebezpečí posledního nejstrašnějšího okamžiku, hrůza, že musí z cizích domovních vrat vystoupiti na ulici; sklonila hlavu jako skokan při rozběhu a kvapila v náhlé odhodlanosti k pootevřeným dveřím.

A tam se srazila s ženštinou, která chtěla patrně právě vejíti do domu. „Pardon,“ pravila paní Irena a pokoušela se jí rychle uniknouti. Ale žena ji zadržela ve dveřích a zírала na ni hněvivě a s netajeným, potupným posměchem. „Tak jsem vás přece jednou dopadla,“ křičela na ni bez ostychu a hrubě. „Samo sebou, tak zvaná slušná dáma! Taková není spokojena s jedním mužem a spoustou peněz, ne, to jí nestačí, ona musí odloudit ještě chudé holce jejího milence...“

„Co je vám... proboha... vy se mýlíte...,“ zajíkala se paní Irena a pokoušela se neobratně proklouznouti, ale ženská ucpala vrata svým tělem a plísnila ji zhurta: „Ne, vůbec se nemýlím... však já vás dobře znám... jdete právě od mého přítele Eduarda... Teď jsem vás konečně dopadla, teď vím, proč měl pro mne poslední dobu tak málo pokdy... Tak to teda kvůli vám... vy sprostá...!“

„Pro Kristovy rány,“ přerušila ji paní Irena vyprahlým hlasem, „nekřičte přece tak,“ a vrátila se volky nevolky do chodby. Žena se na ni dívala potupně. Pásla se zřejmě na této vrávorající úzkosti, na této očividné bezradnosti, neboť si nyní prohlížela sebevědomě a uštěpačně svou oběť se spokojeným úsměvem. Její hlas se rozrostl do široka samou blažeností a skoro se zpomalil.

„Tak tedy vypadají tyhle vdané paničky, tyhle vznešené a vybrané dámy, když jdou jiným krást muže. Zastřené, to se ví, v závoji, aby si potom mohly jinde hrát na počestné ženy...“

„Co... co mi jenom chcete...? Vždyť vás vůbec ani neznám... Nechte mě na pokoji...“

„Nu ovšem... abyste se mohla vrátit k panu choti... do teplého hnízdečka, abyste mohla dělat zase vybranou dámu a dát se svléknout komornou. Ale co se stane s náma, jestli člověk chcípne, o to se taková vybraná dáma nestará. A nám kradou to poslední, takové slušné a počestné paničky...“ Irena sebou šklubla, a poslouchajíc náhlého vnuknutí, sáhla rychle po peněženke a uchopila několik bankovek, které jí uvázly v prstech. „Tady máte... a teď mě nechte... už se nikdy nevrátím... to vám slibuji.“

Ženština přijala peníze se zlým pohledem. „Mrcho,“ šeptala přitom. Paní Irena couvla při této nadávce, zpozorovala však, že sokyně ustoupila ze dveří. I vyrazila tupě a bez dechu a vrhla se do ulice jako sebevrah z věže. Tušila tváře kolem sebe jako zpitvořené šeredy a doběhla lopotně se zatmělým již zrakem až k náhodné autodrožce, která stála na rohu. Vrhla své tělo jako beztvárovou hmotu do podušek, pak v ní všechno ztuhlo a znehybnělo, a když se konečně udivený šofér zeptal nevšední pasažérky, kam má jeti, upřela na něho strnule oči, jakoby do prázdna, dokud její ochromený mozek nepochopil jeho slova. „K jižnímu nádraží,“ vyhrkla potom spěšně, a jsouc posedlá myšlenkou, že ji snad ta ženská pronásleduje, pobízela jej: „Honem, honem, jeďte co nejrychleji!“

Teprve za jízdy si počínala uvědomovati, jak se jí to setkání hluboce dotklo. Ohmatávala si ruce, které visely z jejího těla ztuhle a chladně jako odumřelé věci. Jakási hořkost jí svírala hrdlo, chtělo se jí zvracet a zároveň se jí zmocňoval nesmyslný a tupý vztek, jenž chtěl jí, jakoby křečí, vyrvati vnitřnosti. Nejraději by byla křičela nebo tloukla zuřivě pěstmi a osvobodila se od této hrůzné vzpomínky, zachycené jako udice v jejím mozku. Ten surový obličej s popupným smíchem! Ten pach sprostoty, který vanul z páchnoucích úst proletářky! Ta obhroublá ústa, nenávistně jí plivající do tváře nejsprostší slova! A ta vztažená, červená pěst, kterou jí hrozila.

Pocit nevolnosti se zveličoval. Pořád jí stoupal výše a výše do hrdla, a uhánějící vůz se k tomu ještě kolísal. Právě chtěla vyzvati šoféra, aby jel pomaleji, když ji zavčas napadlo, že nemá snad už dost peněz na jízdné, poněvadž dala všechny bankovky vyděrače. Spěšně dala znamení, aby zastavil, a náhle vystoupila, překvapivši šoféra nanovo. Na štěstí jí stačil ještě zbytek peněz. Ale octla se v neznámé čtvrti, v tlačenicí spěchajících lidí, kteří ji každým pohledem a každým slovem fyzicky zraňovali. Kolena se jí strachem hroutila a nesla její kroky zcela nazdařbůh. Ale ona musela jít domů. Sbírajíc všechnu energii, vlekla se ulici od ulice s nadlidským napětím sil, jako by se brodila hlubokým bahnem nebo vysokým sněhem. Konečně došla k svému domovu a vyběhla s nervózním spěchem po schodech, ovládla se však, aby nebyl její neklid nápadný.

Teprve nyní, když jí služka vzala kabát a když zaslechla vedle v pokoji si hrátí svého synka s mladší sestrou a přehlédla uklidněným pohledem své vlastnictví a úkryt, nabyla opět vnějšího zdání jistoty, kdežto podzemní vlna vzrušení ještě bolestně proudila napjatou hrudí. Sňala závoj a zahladila s pevnou vůlí vrásky na tváři, aby se zdála bezstarostnou, a vešla do jídelny, kde její muž četl při prostřeném stole noviny.

„Pozdě, pozdě, milá Ireno,“ pozdravil ji s mírnou výčitkou, vstal a políbil ji na tvář, což v ní probudilo podvědomě trapný pocit studu. Posadili se k stolu a muž se zeptal, nepohlédnuv ani po očku z novin: „Kdes byla tak dlouho?“ – „Byla jsem... u... u Amélie..., musela si ještě něco nakoupit a já jsem byla s ní – šla jsem prostě s ní,“ vysvětlovala a skoro se již hněvala na svou neprozíravost, že lže tak špatně. Jindy byla vybavena vždycky pečlivě vyhoblovanou lží, vzdorující nejrozličnějšímu přezkoumání, dneska však pro samý strach na ni zapomněla a byla donucena k improvizaci tak nemotorné. Co kdyby, prolétlo jí hlavou, co kdyby se její muž

přeptal, jak to onehdy viděla v divadle, a zatelefonoval... „Co je ti...? Vypadáš tak znervózně... A proč neodložíš klobouk?“ ptal se jí muž. Poděsila se, neboť se cítila dopadena, vstala spěšně, šla do svého pokoje sejmouti svůj klobouk, a dívala se tak dlouho na svůj neklidný obličej, dokud se jí zraky nezdály opět jistými a pevnými. Potom se vrátila do jídelny.

Služka přišla s večeří, a byl to večer jako ostatní, snad trochu zamklý a méně družný než jindy, večer s ubohým, unaveným a často váznoucím hovorem. Její myšlenky putovaly však neúnavně nazpět a děsily ji znovu a znovu, jakmile si připomenula hroznou blízkost vyděračky; potom zvedla oči, aby se cítila v bezpečí, zahlédala věc po věci, ponořovala se do jejich důvěrné blízkosti a něžně vychutnávala vzpomínky a symboly, jimiž byly oděny. A kyvadlové hodiny prolínaly pohodlně ticho svým ocelovým krokem a dávaly jejímu srdci nepozorovaně opět trochu svého rovnoměrného a jistotného taktu.

* * *

Nazítří dopoledne, když její muž byl v kanceláři, děti na procházce a ona konečně o samotě sama se sebou, pozbývalo na jasném denním světle její strašné setkání své neklidné úzkosti. Paní Irena je mohla klidněji přezkoumávat. Vzpomněla si především, že její závoj byl docela hustý, a že proto znemožňoval vyděračce všimnouti si přesněji její tváře, takže ji nemohla nikde poznat. Klidně si uvážila nyní všechna předběžná opatření. Rozhodně už nikdy nenavštíví svého milence v jeho bytě – a tím se zajistě vystříhá největšího podnětu k podobnému přepadení. Zbývalo tedy nebezpečí náhodného setkání, ale i to bylo málo pravděpodobné, neboť ji nemohla pronásledovat, když se dala na útěk autem. Jméno a byt jí nebyly známy.

I jinak se nemusela paní Irena obávatí spolehlivého poznání podle nejasně utkvělé podoby. Konečně i pro tento nejnemožnější případ byla paní Irena vyzbrojena. Nebude již úpěti v svěráku strachu; umínila si ihned, že se zachová dočista klidně, všechno zapře, prohlásí chladně, že jde o omyl, a udá ženu eventuálně pro vyděračství, kdyžtě důkaz její návštěvy lze podati toliko na místě. Paní Irena není nadarmo chotí nejznámějšího vídeňského obhájce; věděla dobře z jeho rozmluv s přáteli a znalci, že vyděračství lze vzdorovati okamžitě největší chladnokrevností, neboť nejmenší zmatek a nejmenší stín neklidu zveličuje toliko převahu odpůrcovu.

První opatření učinila rázným dopisem svému milenci, v němž mu oznamovala, že k němu nemůže zítra přijít v smluvenou dobu, ani příští dny. Její pýcha byla zraněna trapným odhalením, že její předchůdkyní u něho byla žena tak sprostá a jeho i jí nedůstojná, a promýšlejíc slova nenávistná, těšila se nyní mstivě z chladného a mrazivého vystupování, jímž mu dá jaksi najevo svou nesmírnou dobrotu, dovolí-li mu se s ní ještě někdy setkati.

Seznámila se s tímto mladíkem, slavným pianistou, v kterési večerní společnosti a za nedlouho se stala jeho milenkou, aniž tomu nějak chtěla a takřka toho ani nechápajíc. Nic nevolalo v její krvi po hlasu jeho krve, žádná smyslnost a sotva jaká duchovost ji s ním snoubila; oddala se mu, ale netoužila po něm ani jím nebyla vábena, oddala se mu jenom z mdlého odporu proti jeho vůli a z jakési neklidné zvědavosti. Ani její krev zplna ukojená manželským štěstím, ani u žen tak častý pocit, že jejich duchový život zakrsává, nerodil v ní touhu po milenci, byla naprosto šťastna po boku zámožného a duchově ji ovládajícího manžela, i se svýma dvěma dětmi, žila loudavě a spokojeně v svém útulném měšťáckém zátiší. Ale jisté malátné ovzduší probouzí zrovna tak smysly jako dusno nebo bouře, vyrovnané štěstí je dráždivější než neštěstí. Sytost

dráždí neméně než hlad. Bezpečná zátoka jejího života jí vnukala hlad po dobrodružství.

Když nyní za těchto chvil spokojenosti, kterou nemohla již sama stupňovat, vešel do jejího měšťáckého života tento mladý muž, tam, kde „krásnou paní“ oslavovali mužové jenom uctivými a vlažnými lichotkami, aniž někdy zatoužili po ní jako po ženě, cítila se po prvé od svých dívčích let v hloubi smyslů podrážděna. Na jeho bytosti ji vábil snad jenom nádech smutku, zahalující jeho tvář, poněkud herecky si vynucující zájem. Jsouc neustále v styku s vypasenými a měšťáckými lidmi, tušila v tomto jeho smutku příznaky vyššího světa, a aby jej mohla pozorovati, překlonila se přes okraj svých každodenních citeček. Jediná vteřina nadšení a slůvko obdivu, snad trochu vřelejší, než se slušelo, odvrátilo mladíka od klavíru. Pohlédl na paní Irenu, a už tento první pohled po ní sáhl. Poděsila se, a zároveň pocítila rozkoš ze strachu. Rozmluva, prosvícená a rozžhavená podzemními plameny, vznítla i v ní zvedavost, právě již doutnající, takže se nevyhýbala novému setkání při veřejném koncertě. Vídali se potom častěji a nikoli už náhodně. Ujišťoval ji, že mu je nejlepší rádčyní a kritikou, což vzbudilo její ctižádost, takže po několika týdnech přijala s důvěrou jeho návrh, aby si k němu přišla poslechnouti jeho nejnovější skladbu, kterou prý chce zahrátí nejdříve jenom jí. Tato záminka byla snad v jeho úmyslu zcela upřímná, ale návštěva Irenina přesto skončila polibky a pohlavním aktem, dříve než se probrala z překvapení. První její pocit byl úděs z tohoto nenadálého obratu v smyslnost; tajemná hrůza, obestírající její poměr se náhle zhroutila a vědomí viny na nechtěném cizoložství se jenom zčásti uklidnilo svědivou ješitností, že po prvé se obrátila zády k měšťáckému světu, a to, jak se sama domnívala, z vlastního podnětu. Hrůza a hnus ze sebe, který ji trýznil první dny, proměnily její ješitnost v rostoucí

pýchu. Ale i tyto tajemné vzruchy dosahovaly největšího napětí toliko v prvních okamžicích. Její pud se bránil podvědomě tomuto člověku a hlavně novým žvlům v něm, tak zcela odlišným od těch, jež znala, a které vlastně přivábily její zvědavost. Vášně, kterou se opíjela při jeho hře, zneklidňovala ji jeho blízkostí, vlastně ani ráda nesnášela jeho náhlých a prudkých objetí, jejichž sobeckou nešetrnost srovnávala podvědomě s žárem svého muže, po letech dosud plachým a posvěceným úctou. Ale když už se jednou oddala nevěře, vracela se znovu a znovu k svému milenci, nejsouc potěšena a nejsouc zklamána, pro pocit závazku a loudavý krok zvyku. Po několika týdnech věnovala svému milenci část svého života, stejně jako svému tchánovi jeden den v týdnu, ale nevzdala se ničeho z řádu svých dnů, nýbrž uložila svému životu více závazků. Tento milenec brzy neměnil její pokojný životní mechanismus; stal se jenom přírůstkem vyrovnaného štěstí jako třetí dítě nebo automobil, a dobrodružství se jí zdálo brzy tak banální jako kterýkoli dovolený požitek.

Hned na poprvé, kdy měla zaplatit dobrodružství pravou cenou, nebezpečím, dala se ihned vypočítavě do úvahy o jeho ceně. Byla zhýčkána osudem, rozmazlena rodinou a po ničem skoro netoužila, protože jí bylo bohatstvím všeho dopřáno; nezmohla první nepříjemnost právě pro svou choulostivou povahu. Zdráhala se vzdáti se duševní bezstarostnosti a byla spíš s to obětovati milence svému pohodlí.

Odpověď milencova, poděšený a udýchaný dopis, donesený jí ještě odpoledne poslíčkem, úpěnlivě prosebný a žalobný dopis, ji opět zneklidnil v jejím odhodlání skoncovati dobrodružství, neboť tato žádostivost lichotila její ješitnosti a způsobovala jí rozkoš svým extatickým zoufalstvím. Milenec ji prosil co nejúpěnlivěji aspoň o chvilkové setkání, aby jí mohl vysvětliti svou vinu, jestliže

ji byl nevědomky nějak poranil; a tu ji vábila nová hra: nepřestane se hněvati a nezdůvodněným zdráháním stane se mu ještě vzácnější. Určila mu tedy schůzku v cukrárně (vzpomněla si na rendez-vous s hercem, které tu měla v dívčích letech a které bylo ovšem, jak se jí nyní zdálo, dětinské s tím tehdejším obdivováním umělce a s tou bezstarostností). To je divné, usmívala se do sebe, že opět rozkvétá v jejím životě romantika, která byla zasuta léty manželství. A skoro se nyní těšila z toho drsného setkání s vyděračkou, při němž pocítila opět opravdově a silně po dlouhé době, že se její nervy, jinak snadno se uklidňující, dosud na spodu chvěly.

* * *

Tentokráte si oblékla tmavé, nenápadné šaty a jiný klobouk, aby při náhodném setkání ošálila paměť vyděračky. Připravila si už závoj, aby bylo naprosto nemožno ji poznati, ale náhlý vzdor ji nutil, aby jej odložila. Copak se nesměla vážená a zbožňovaná žena odvážiti na ulici ze strachu před osobou, která ji ani nezná?

Jenom v prvních vteřinách, když vcházela na ulici, proběhl jí pocit strachu. Nervózní děs z řinoucího se chladu, jako když namočíme špičku chodidla do vody, dříve než se poddáme vlnám. Ale toliko jedinou vteřinu trvalo toto zamrazení, pak zazvučela v ní pojednou nevšední radost ze sebe samé, rozkoš z toho, že si vykračuje tak pevně a pružně napjatým a nadnášeným krokem, jež u sebe neznala. Skoro ji mrzelo, že byla cukrárna tak blízko, neboť jakási vůle ji pudila někam daleko, do magneticky vábícího dobrodružství. Ale chvíle setkání, kterou mu stanovila, již minula, a paní Irenu hřála v krvi příjemná jistota, že její milenec již na ni čeká. Seděl v koutě cukrárny a vyskočil rozčileně, jakmile vešla. Dotklo se jí to příjemně i trapně. Musela mu pohrozit, aby ztlumil

hlas. Neboť z jeho zmateného rozrušení vířily otázky a výčitky. Nezmínila se ani slovíčkem o příčině svého zdráhání, pohrávajíc si s náznaky, jež ho svou neurčitostí ještě víc rozhorlovaly. Jeho touze zůstala tentokrát nedosažitelná a váhala i s jakýmkoli slibem, tušíc, jak ho toto nevysvětlitelné odloučení rozvášňuje... A když od něho odešla po půlhodince žhavé rozmluvy, neprokázavši mu nejmenší náznak něhy, ani mu jí neslívivši, plála velmi podivným citem, ježž poznala toliko jako dívka. Bylo jí, jako by na dně duše doutnal štíplavý plamínek a čekal jenom na vítr, jenž by jej roznítil a zažehl její bytost až nad hlavu jako kacířku na hranici. Přijímala každý pohled, kterým po ní šlehala ulice, a neočekávaný úspěch u mnoha mužských vábniček podnítil její zvědavost na vlastní tvář. Zastavila se náhle u výkladu květinářství, aby zhlédla svou krásu v rámci rudých růží a fialek trpytících se rosou. Zdálo se jí, že od dívčích dob nebyla nikdy tak vzdušná, nikdy tak prosáklá živinou smyslů. Ani líbánky, ani objetí jejího milence neroznítily v jejím těle takový kotouč jisker. Byla jí nesnesitelnou myšlenka, že tuto vzácnou vznosnost a sladkou posedlost krve má nyní promarnit pravidelným plouháním hodin. Šla znaveně domů. Před domem zůstala na okamžik státi, aby se naposled nadýchala tohoto ohnivého vzduchu a víru chvil a aby tato vlna dobrodružství na odlivu zanechala poslední stopu hluboko v jejím srdci.

Tu se kdosi dotkl jejích ramenou. Obrátila se: „Co... co tu zase chcete?“ zakoktala, jsouc smrtelně ustrašena, když pojednou spatřila nenáviděný obličej, a ještě více se polekala, slyšíc sebe vyslovovati tato neblahá slova. Umínila si přece, že tuto ženu nikdy nepozná, kdyby ji měla někdy potkat, všechno popříti, přistoupiti k vyděračce hrdě, tváří v tvář... Teď bylo již pozdě.

„Čekám na vás už dobrou půlhodinku, paní Wagnarová.“

Irena couvla, slyšíc své jméno. Tahle ženská znala její jméno a její adresu! Nyní bylo se vším amen, byla jí vydána na pospas.

„Už čekám půl hodiny, paní Wagnerová.“ Vyděračka opakovala svá slova jako výčitku.

„Co chcete... co mi chcete...?“

„Však už víte, paní Wagnerová,“ – Irena couvla opět prudce, slyšíc své jméno –, „víte sama moc dobře, proč jsem tady...“

„Už jsem se s ním neviděla... nechte mě teď na pokoji... nikdy už ho nespátřím...“

Žena čekala pohodlně, až paní Irena nebyla už schopna slova. Potom pravila hrubě, jako by mluvila s podřízeným:

„Nelžete! Šla jsem za vámi až k cukrárně.“

A dodala ještě posměšněji, vidouc Irenu zmateně couvat: „Nemám co na práci. Z obchodu mě propustili pro nedostatek práce, jak říkali, a pro špatné časy. No, to se musí teda využít, a tak si člověk chodí kapánek na procházku... docela jako takové slušné paničky.“

Mluvila to s chladnou potměšilostí, jež bodala Irenu do srdce. Cítila se bezbrannou proti holému násilí této sprostoty, a stále závratněji se jí zmocňovala myšlenka, že by nyní ženština mohla mluvit hlasitěji a že by její muž mohl právě tudy jít. Tu by bylo po všem veta. Rychle sáhla do svého rukávníku, vyňala prudce stříbrnou kabelku a z ní opět všechny peníze, které nahmatala prsty.

Ale tentokrát neklesla drzá ruka pokorně, jako tenkrát, jakmile měla v dlani peníze, nýbrž trčela strnule ve vzduchu jako spár.

„Dejte mi ještě taky tu stříbrnou kabelku, abych peníze neztratila!“ pravila posměšně rozšklebená ústa s tichým a kloktavým smíchem.

Irena se jí podívala do očí, ale jenom na vteřinu. Tento drzý a sprostý posměch nemohla již snést. Cítila, jak jí prosakuje hnus jako palčivá bolest. Jen pryč, jen pryč a nevidět již tuto tvář. Odvrátila se a kvapným pohybem jí podala drahocennou kabelku. Poté vyběhla do schodů, štvána hrůzou.

Její muž nebyl dosud doma, mohla se tedy vrhnouti na pohovku. Zůstala ležeti nehybně jako zasažená kladivem. Teprve když zaslechla hlas svého muže, vzchopila se s napětím všech sil a do-vlekla se do vedlejšího pokoje s automatickými pohyby a skoro bez vědomí.

* * *

Nyní dřepěla hrůza v jejím domě a nehýbala se z jejích pokojů. Za mnoha prázdných hodin, v nichž vlna za vlnou špláchala do její paměti obrazy hrozných setkání, uvědomila si jasně své beznadějně postavení. Žena znala – paní Irena však nechápala, jak se to mohlo stát – její jméno, její adresu, a patrně necouvne před žádným prostředkem k dalšímu vyděračství, když se jí první pokusy tak znamenitě podařily. Léta a léta jí bude tísnit jako upír a nedá se strážiti žádným, ani nejzoufalejším napětím sil. Neboť, třebaže byla majetná a žena zámožného muže, nebylo paní Ireně možno darovat vyděrače větší částku, která by ji snad navždy od ní osvobodila, kdyby napřed o tom nevyrozuměla svého manžela. A mimo to – jak věděla z náhodných hovorů svého muže o jeho procesech – byly smlouvy a sliby tak nečestných lidí celkem neplatny. Počítala, že ještě měsíc nebo dva může vzdorovati nebezpečí, potom se její umělá budova domácího štěstí nutně zborší, a paní Ireně zbývalo malé uspokojení z toho, že při svém pádu strhne vyděračku s sebou.

Cítila se strašnou jistotou, že osud nelze odvrátit, nelze mu uniknout. Ale co... co se stane? Od rána do večera ji trýznila tato otázka. Jednoho dne dostane její muž dopis, viděla ho už, jak přichází bled a zachmuřen, jak ji uchopí za paži... Ale potom... co se potom přihodí? Co učiní? A zde se rozplynuly obrazy náhle v tmě závratné a příšerné úzkosti. Nevěděla, co bude, a její domněnky padaly do bezedné hlubiny. Jednoho si však byla vědoma za tohoto hloubání: jak nepřesně znala svého muže, jak chabě si mohla představit, k čemu se odhodlá. Vdala se za něho na podnět svých rodičů, ale bez odporu a s příjemnou, léty ještě se zveličující a nikdy nezklamanou náklonností, a nyní žila osm let vedle něho v pokojném klidu, měla s ním děti, domov a nespočetné hodiny tělesné pospolitosti. Ale teprve nyní, když se ptala, jak se asi zachová, uvědomila si, že jí zůstal cizí a neznám. Nyní teprve počala jeho celý život zkoumat podle jednotlivých maličkostí, které by jí snad naznačily obrysy jeho povahy. Na každou vzpomínku ťukal její váhavý strach jakoby kladívkem, hledaje vchod do tajných komnat srdce manželova.

Zkoumala jeho tvář, neboť na sebe slovem ničeho neprozrazoval. Když nyní seděl v křesle, čta knihu a jsa ostře osvětlen elektrickou září, zahlédala se do jeho tváře jako do neznámé, pokoušela se rozluštit ze známých a pojednou jí opět cizích tahů jeho povahu, která zůstala skryta za osm let společného života její lhostejnosti. Čelo bylo jasné a ušlechtilé, jakoby ztvárněné vnitřním, duchovým úsilím, ústa však přísná a nepovolná. Všechno ztuhlo v jeho mužných tazích, energie i síla; žasla, že v tom nalézá jistou krásu, a skoro s obdivem pozorovala zdrženlivou vážnost, tuto mravní trpkost jeho bytosti. Ale oči, v nichž bylo patrně uzamčeno pravé tajemství, upíraly se na četbu a unikaly tak jejímu pozorování. Mohla tedy tázavě hleděti toliko na jeho profil, jako by tato rozechvělá linie byla jediným slovem, které jí dalo milost, nebo ji proklelo,

tento cizí profil, jehož drsnost ji děsila, ale v jehož odhodlanosti si po prvé uvědomila krásu hodnou podivu. Pojednou vytušila, že se na něho dívá ráda, s rozkoší a s pýchou. Tu vzhlédl od knihy. Spěšně se opět uchýlila do tmavého stínu, aby nevzbudila jeho podezření palčivou otázkou zraků.

* * *

Tři dny již nevycházela z domu. Bylo jí až nevolno, když si všimla, že její neustálý pobyt byl pojednou nápadný, neboť náleželo k zvláštním výjimkám, trávila-li hodiny, nebo dokonce dny v svých pokojích.

Nejprve si všimly této změny její děti, hlavně starší chlapec, který vyjadřoval trapně svůj naivní údiv nad tím, že vidí mamičku pořád doma, kdežto služky a chůva si vyměňovaly své domněnky toliko šeptem. Marně se snažila odůvodňovati svou nápadnou přítomnost nejrozličnějšími a většinou šťastně vymyšlenými nutnostmi. Všude, kde chtěla pomoci, rušil ji pořádek, a kde se do něčeho pletla, budila jenom podezření. K tomu, aby svou neustálou přítomnost učinila méně nápadnou, chyběla jí obratnost; měla se spíše chytře uchýlovati do ústraní a klidně trávit čas v pokoji nad knihou nebo nad prací – vnitřní strach ji však neúnavně štvál z pokoje do pokoje, strach, který se, jako každý silnější pocit, u ní proměňoval v nervózu. Po každé, když zazněl telefonní nebo dveřní zvonek, rozechvěla se strachem. Cítila, že se její klidný život rozplývá a tříští, a z této ochablosti rostla už předtucha celého života – v rozvalinách. Tyto tři dny ve věznici jejích pokojů připadaly jí delší než osm let jejího manželství.

Přesto však na třetí večer přijala se svým mužem již před několika týdny pozvání, které náhle odmítnouti bez udání závaž-

ných důvodů bylo jí teď zhora nemožno. A kromě toho bylo nutno prolomiti neviditelné mřížoví, jež věznilo kol dokola její život. Potřebovala lidi, několik hodin oddechu od sebe samé, od této sebevražedné samoty v strachu. A potom, kde se spíše ukrývala, než v cizím domě u přátel, kde byla bezpečnější před neviditelnou pronásledovatelkou, která se plížila kolem jejích cest?

Poděsila ji jenom vteřina, kdy vycházeli z domu, kdy po prvé od setkání s vyděračkou vkročila na ulici. Tam někde mohla číhati zákeřnice. Mimovolně se zavěsila do rámě svého muže, zamhouřila oči a učinila kvapně několik kroků přes chodník k otevřeným dvířkům automobilu, pak opadla vnitřní tíže, když se ukryla v koutě vozu vedle svého manžela, zatímco v okně míjely opuštěné noční ulice. Když stoupala schodištěm cizího domu, cítila se již úplně v bezpečí. Několik hodin směla žít stejně jako léta předtím: rozmarně, vesele a ještě s vědomější radostí člověka, který vyšel ze žaláře na slunce. Zde byla hradba proti všem pronásledovatelům, nenávist neměla přístup, zde byli jenom lidé, kteří ji milovali, ctili a zbožňovali, vyšperkovaní lidé bez nekalých úmyslů, ve světle lehkomyšlného ohňostroje, rej požívačnicků, k němuž se konečně i ona přidala. Neboť hned, jakmile vstoupila, vytušila z pohledů společnosti, že je krásná, a stala se ještě krásnější tímto vědomým a dlouho postrádaným pocitem.

Kromě toho vábila hudba a pronikala jí hluboko pod rozpálenou pleť. Tanec započal, a ani se nenadála a byla již uprostřed víru. Tančila jako nikdy dosud. Závrať vymítala z ní všechen těžký nepokoj, rytmus jí vrůstal do údů a prolínal tělo ohnivým pohybem. Přestala-li hudba hráti, působilo jí tichou bolest. Plamen neklidu olizoval její ustrašené údy, i vrhala se do víru jako někde na pláži do ochlazujících, uklidňujících a nosných vln. Jindy byla jenom průměrná tanečnice, příliš rozumová a opatrně dbalá

pohybů, trochu tvrdá a nepoddajná, ale toto opojení z osvobozené radosti uvolnilo všechny tělové uzdy. Ocelový krunýř studu a rozvahy, který jindy tvárnil i její nejdivočejší vášně, praskl nyní vejpůl, a Irena cítila, jak její tělo taje vůčihledě a v blaženém pádu jak vločka sněhu v teplém klimatu. Cítila kolem sebe paže a ruce, doteky a vzdalování, dech slov, lechtivý smích, hudbu, jež svědila krev, celé její tělo se tak vzpínalo, že jí šaty hořely na těle a ona by je byla podvědomě nejraději strhla ze sebe, aby se mohla v nahotě vcítovati plnými doušky do tohoto opojení.

„Ireno, co je ti?“ – Obrátila se, vrávorajíc a smějíc se očima, ještě dočista rozpálena objetím svého tanečníka. Tu však narazil chladně a drsně na její srdce údivem strnulý pohled manželův. Polekala se. Byla snad příliš nevázaná? Prozradilo snad cosi její běsnění?

„Co myslíš, Bedřichu...?“ zajíkla se, jsouc zmatena prudkým úderem jeho pohledu, který, jak se podobalo, ji pronikal stále hlouběji a hlouběji a jež cítila docela v útrobách, dočista na svém srdci. Málem by byla vykřikla před záludnou odhodlaností těchto očí.

„Je to podivné, nemyslíš?“ zašeptal konečně. Jeho hlasem zněl tlumený údiv. Neodvažovala se otázky, co tím myslí. Ale hrůza proběhla údy, když nyní zahlédla, jak se mlčky obrátil, jeho ramena, široká, tuhá a velká, vyhnaná věžovitě do železné šíje. Jako u vraha, blesko jí mozkiem nesmyslně a znova již poplašeně. Teprve nyní, jako by ho viděla snad po prvé, pocítila plnou hrůzu z toho, že je tak silný a nebezpečný.

Hudba zvala opět k tanci. Přistoupil k ní cizí muž. Přijala mechanicky jeho rámě. Teď ji však opět všechno tížilo, a jasná hudba nemohla již povznést její údy. Každý krok ji bolel, tupá tíže se šířila z jejího srdce do nohou. Bylo jí poprositi tanečníka, aby ji vyprovodil z kola. Mimovolně se přitom rozhlížela, není-li její muž nablízku. Ulekla se. Stál zrovna za ní, jako by na ni čekal,

a znovu narazila na jeho kovový pohled. Co jí chtěl? Instinktivně si zahalila ramena, jako by musela před ním chrániti svá odhalená nadra. Jeho mlčení zůstalo neúprosné, stejně jako jeho pohled.

„Půjdem?“ zeptala se úzkostlivě.

„Ano.“ Jeho hlas zněl tvrdě a nepřátelsky. Šel napřed. Opět viděla jeho širokou a výhrůžnou šíji. Přehodili jí plášť, ale ona se chvěla zimou. Neodvážila se ani muknout. Tušila mlhavě nové nebezpečí. Nyní byla zaskočena z obou stran.

* * *

Této noci měla těžký sen. Slyšela šumot jakési hudby, síň byla jasná a vysoká, byla to směsice lidí a barev, vstoupila; tu se k ní tlačil mladíček, kterého patrně znala, a přece nepoznávala, uchopil ji za ruce a ona s ním tančila. Bylo jí něžně a sladce, jediná vlna hudby ji vznesla, takže již necítila půdu pod nohama, a tak protančili několika sály, kde svítily zlaté svícný, zářící zcela vysoko jako hvězdy drobnými plaménky, a bezpočet nástěnných zrcadel jí vracelo její úsměv a opět unášelo nekonečnými odrazy. Tanec byl pořád ohnivější, hudba úpalnější. Zpozorovala, že mladíček se k ní vine stále úžeji a jeho ruka se zatínala do její nahé paže, takže musela sténati bolestnou rozkoší; a teď, když se její oči ponořily do jeho, zdálo se jí, že ho poznává. Připomínal jí jednoho herce, kterého milovala na dálku a extaticky jako dívenka, už chtěla blaženě vysloviti jeho jméno, on však zdusil její výkřik chtivým polibkem. A tak se rty zasnoubenými, jediné svážené tělo, letěli prostorami jakoby nesení blaženým větrem. Stěny proudily mimo ně, necítila již vznášející se strop ani čas, byla nevýslovně vzdušná a její údy se rozpojily. Pojednou se někdo dotkl jejího ramene. Ustrnula a hudba s ní, jak by uťal; světla pohasla, stěny padaly temně na ni,

a tanečník zmizel. „Vrať mi ho, zlodějko!“ křičela hrozná žena, až stěny vřeštěly, a stiskla ledovými prsty její zápěstí, neboť to byla ona vyděračka, Irena se vztyčila a slyšela sebe křičet, šílený a pronikavý zvuk zděšení, a obě zápasily. Ale žena byla silnější, strhla jí perlový náhrdelník a kus šatu, takže její ňadra a půl břicha zasvítily nahotou zpod visících cárů. Pojednou tu bylo opět spousta lidí, ze všech sálů sem proudili, přibývalo hluku, všichni se na ni dívali s posměchem, byla polonahá, a temná ženština vykřikla; „Ukradla mi milýho, cizoložnice, kurva.“ Nevěděla, kudy kam se ukrýti, kam odvrátiti své oči, lidé se jí blížili, zvědaví a prskající sprátkové sáпали se po její nahotě, a teď, když její vrávoravé zraky hledaly na útěku záchranu, spatřila najednou v šerém rámu dveří svého muže stojícího nepohnutě s rukou za zády. Vykřikla a prchala od něho mnoha prostorami, za ní lačný dav, cítila, jak její šaty stále padají, sotva je mohla ještě rukou přidržovat. Tu se rozevřely před ní dveře, vrhla se na schodiště, aby se zachránila, ale dole čekala opět ta sprostá ženština ve vlněném kabátě a s nataženými pařáty. Uskočila a prchala bláznivě do dálky, ale vyděračka se pustila za ní, a tak letěly obě nocí a dlouhými zamklými ulicemi, a svítily se nad nimi šklebivě nakláněly. Za sebou slyšela pořád klapot dřeváků, ale vždycky, když doběhla na některé nároží, vyskočila za ním opět na ni její pronásledovatelka a u příštího nároží nanovo; nalevo, napravo, za každým domem na ni číhala. Vždycky tam už byla, strašně zmnohonásobená; nebylo možno ji předhonit. Odevšad po ní vyskakovala. Paní Irena se sotva vlekla. Konečně doběhla k svému domu, ale jakmile otevřela dveře, stál tam její muž s nožem v dlani, zíraje na ni pohledem hrozným jako čepel jeho nože. „Kdes byla?“ ptal se tlumeně. „Nikde,“ slyšela vlastní odpověď a zároveň čísi ostrý smích. „Viděla jsem to! Viděla jsem to!“ křičela rozšklebená ženština, která stála pojednou vedle ní

a smála se šíleně. Tu zvedl její manžel ruku s nožem. „Pomoc!“ vykřikla. „Pomoc!“ –

Ztuhla, a její ustrašené oči hleděly do zraků mužových, Cože ... co se stalo? Byla ve svém pokoji, lampa hořela zsinale, Irena byla doma ve své posteli, snila jen. Ale jak to, že na pelesti jejího lože seděl její muž a pozoroval ji jako nemocnou? Kdo zažehl to světlo, proč seděl tam tak vážně a tak nehybně? Celým tělem ji promrazil děs. Mimoděk se podívala na jeho ruku: ne, ten tam byl vysněný nůž. Zvolna mizelo snové mámení a blýskavice obrazů. Jistěže snila, křičela ze sna a probudila ho. Ale proč se na ni díval tak vážně? Tak pronikavě a zase tak neúprosně?

Pokoušela se o úsměv. „Co... co se děje? Copak se na mne tak díváš? Myslím, že jsem měla ošklivý sen.“

„Ano, křičela jsi nahlas. Slyšel jsem tě až do své ložnice.“

Co jsem volala, co jsem prozradila, o čem už ví? Tak tak se odvážila pohleděti mu opět do očí. Hleděl však na ni docela vážně a s nevšedním klidem.

„Co je ti, Ireno? Něco se s tebou děje. Několik dní jsi jako proměněná, míváš horečku, jsi nervózní, rozervaná a křičíš o pomoc ze spánku.“

Pokoušela se znovu o úsměv. „Ne,“ trval muž na svém. „Nesmíš mi nic zamlčovat. Trápí tě nějaká starost? Všichni si už toho doma všimli, jaká se stala s tebou změna. Máš míti ve mne důvěru, Ireno.“

Posunul se nepatrně k ní, cítila, jak jeho prsty lichotivě hladily její nahou paži, a v jeho očích bylo podivné světlo. Jala ji žádost obejmouti jeho pevné tělo, přimknouti se k němu, přiznati se ke všemu a nepustiti ho, dokud jí nepromine, právě teď ve chvíli, kdy ji viděl trpět.

Ale lampa plála zsinale, osvětlujíc její tvář zalitou studem. Bála se toho slova.

„Nestrachuj se, Bedřichu,“ chtěla se usmívati, kdežto její tělo se chvělo až do nahých chodidel. „Jsem jenom trochu nervózní. To zase přejde.“

Ruka, která ji už objímala, vymrštila se rychle nazpět. Chvěla se děsem, vidouc ho teď bledého v skleněném světle. A jeho čelo se zachmuřilo těžkým stínem ponuřejších myšlenek. Vstal zvolna.

„Nevím, ale zdálo se mi, jako bys byla chtěla s něčím se mi svěřit. S něčím, co se týká jenom tebe a mne. Jsme nyní sami, Ireno.“

Ležela bez pohnutí, zároveň jsouc hypnotizována tímto vážným a zastřeným pohledem. Jak mohlo všechno opět dobře skončit, bylo třeba vyřknouti jediné slovo, jediné slůvko: Odpusť! A on se jistě nebude ptáti proč. Ale proč jen hořelo světlo, to hlasité, drzé a naslouchající světlo? Cítila, že ve tmě by byla schopna říci ono slovo. Ale světlo zničilo její sílu.

„Nuže opravdu se mi s ničím nesevříš?“

Toho strašného pokušení! Jak měkký byl jeho hlas! Nikdy ho neslyšela tak mluvit. Ale to světlo, ta lampa, to žluté, nestoudné světlo!

Škubla celým tělem. „Co tě napadá,“ smála se a ulekla se již vysokou polohou svého hlasu. „Protože mám ošklivé sny, mám míti hned nějaká tajemství? Naposled ještě nějaká dobrodružství?“

Zachvěla se sama nad tím, jak falešně a vylhaně zněla ta slova, mrazilo ji do morku kostí ze sebe samé a mimoděk se od něho odvrátila.

„Tak spi – dobrou noc.“ Pravil to docela krátce a břitce. Nadobro jiným hlasem. Jako vyhrůžku nebo jako zlý a nebezpečný výsměch.

Potom zhasil světlo. Viděla jeho bílý stín mizeti ve dveřích, nehluché, zsinale jako noční strašidlo, a když se zavřely dveře, bylo jí, jako by se za ní zavřela rakev. Bylo jí, jako by veškeren svět

v ní odumřel a jenom v útrokách jejího ztuhlého těla bušilo srdce halasně a divě proti ěadrům, co tep, to žal a žal.

* * *

Nazítří, když spolu seděli u oběda – děti se právě pohádaly a jenom s velkou námahou byly donuceny seděti zticha – přinesla služka dopis. Pro milostivou paní, a odpověď je očekávána ihned. S úžasem pozorovala cizí písmo a otevřela spěšně obálku. Již při prvních řádcích zbledla. Rázem vyskočila a poděsila se ještě více, když v údivu všech poznala, že se prozradila svou zbrklostí.

Dopis byl zcela stručný. Tři řádky: „Dejte prosím doručiteli tohoto dopisu sto korun.“ Žádný podpis, nikde datum v těchto úmyslně měněných tazích písma, jenom ten příšerně naléhavý rozkaz. Paní Irena běžela do svého pokoje pro peníze, ale založila někam klíč od své zásuvky, horečně tĕkala všude po svých věcech, až její konečně našla. Rozechvěně vložila bankovky do obálky a odevzdala ji sama u dveří čekajícímu posluhovi. Děkala to všechno nevědomky jako v hypnóze, nemyslí na možnost odporu. Potom se vrátila opět do pokoje – nebyla venku déle než tři minuty.

Všichni mlčeli.

Usedla s plachou nevolností a chtěla si právě vymyslet nějakou spěšnou výmluvu, když zpozorovala s největší hrůzou – a její ruka se tak chvěla, že musila položit skleničku, kterou právě pozvedla k rtům –, že zaslepena prvním bleskem rozčilení zapomněla dopis vedle svého talíře. Kradí zmačkala lístek, ale když jej uschovávala, setkala se s pohledem svého muže na ni upřeným, s očima pronikavými, přísnými a bolestnými, kterých u něho nikdy předtím nebyla poznala. Teprve nyní po několika dnech vnukl jí tímto pohledem náhlou nedůvěru, již se rozechvěla celá

její bytost do základů. Nemohla se jí podrobiti. Takovým pohledem se na ni díval tenkrát při tanci, byl to týž pohled, který se blýskal včera nad jejím snem jako nůž. A zatímco ještě zápasila o slovo, vybavila se jí dávno pozapomenutá vzpomínka, totiž, že její muž jednou vyprávěl o kterémsi vyšetřujícím soudci, proti němuž vystupoval jako obhájce a jehož dovednou lstí bylo předstírati během výslechu krátkozrakost a probíratí se roztržitě spisy a potom při opravdu závažných otázkách vzhlednouti rázem a bodnouti jako dýkou do prudkého děsu obžalovaného, který potom pozbyl rozvahy po tak pronikavém blesku soustředěné pozornosti, a pečlivě vypracovaná lež se zřítíla. Pokoušel se snad sám nyní o tak nebezpečné umění a ona byla obětí? Chvěla se tím spíše, věděla-li, jak velká psychologická vášeň ho vábila k jeho povolání s převahou nad požadavky právními. Vypátrání, rozvinutí a přiznání zločinu ho patrně zajímalo stejně jako jiná hazardní hra nebo erotika, a za takových dnů psychologického stopování žhnula celá jeho bytost podobným vnitřním plamenem. Palčivá nervóznost, která ho nutila v noci často slídití po zapomenutém důkazu, tuhla napovrch v ocelovou neproniknutelnost, jedl a pil málo, jenom pořád kouřil, šetře mlčky slovy pro hodinu soudu. Jenom jednou ho spatřila při kterémsi líčení a po druhé se už toho neodvážila, tolik se postrašila ponurou vášnivostí jeho obhajoby, téměř démonickým žárem jeho řečí a tupým a drsným tahem jeho tváře, jež pojednou spatřila v zkamenělém pohledu pod jeho výhrůžně svraštělým obočím.

Všecky tyto pozapomenuté vzpomínky nakupily se v této vteřině a bránily slovům, jež se chtěla stále vyloudit z jejích rtů. Mlčela a byla tím zmatenější, čím více tušila, jak nebezpečné je toto ticho. Na štěstí již všichni doobědvali, děti vyskočily a bouřily ve vedlejším pokoji svými jasnými a veselými hlasy, chůva se marně

pokoušela ztlumiti jejich bujnost. Také její muž vstal a odešel ztěžka a ani se neohlédnuv do vedlejšího pokoje.

Sotva byla sama, vyňala opět neblahý dopis. Pročtla ještě jednou zběžně těch pár řádek. „Dejte, prosím, doručiteli tohoto dopisu sto korun.“ Pak jej roztrhala na kousky, sesbírala zbytky a chtěla je hoditi do koše na odpadky. Rozvážila si to však ještě, sklonila se nad krb a hodila lístečky do praskajícího žáru. Bílý plamen hltající chtivě vyhrůžku, ji opět uklidnil.

Vtom však zaslechla kroky mužovy; vracel se a byl již za dveřmi. Vzpřímila se rychle, tvář majíc ještě rudou od ohně a od pocitu, že je přistižena. Dvířka krbu zůstala zrádně otevřena, pokoušela se neobratně zakrýti je svým tělem. Přistoupil ke stolu a zapálil si doutník. Při světle, jímž byla jeho tvář ozářena, všimla si, že se jeho chřípí zachvělo, jistý příznak hněvu u jejího manžela. Teď se však klidně na ni podíval: „Chci tě jenom upozornit, že nejsi povinna mi ukazovat své dopisy. Chce-li se ti míti přede mnou tajemství, jsi naprosto volná.“ Mlčela a neodvážila se na něho pohlédnouti. Čekal ještě okamžik, nato vydechl kouř prudce jako z hloubi prsou a odešel opět těžkými kroky z jídelny.

* * *

Nechtěla už na nic myslet. Jenom více žítí a vyplňovati své srdce prázdny a nesmyslnými počiny. Dům ji už nesnášel, tušila, že musí jíti na ulici mezi lidi, aby nezšílela hrůzou. Doufala, že si vykoupila od vyděračky několik málo dnů svobody, i umínila si vydati se na promenádu, už proto, že bylo nutno všelicos nakoupit a hlavně zastříti doma nápadnou změnu svého chování. Naučila se již jaksi unikat z domu. Ze dveří se vrhala jako z pružného můstku slepě do ulice se zavřenýma očima. A když už kráčela po tvrdém

dláždění a cítila kolem sebe teplý proud lidstva, rozběhla se s nervózním chvatem, jak jen je dámě dovoleno jít co nejrychleji, a aby přesto nebyla nápadná, šla slepě s očima utkvělými na ubíhající dlažbě, nikoli ovšem bez pochopitelného strachu, že se opět setká s tím nebezpečným pohledem. Číhal-li na ni kdosi, nechtěla aspoň o tom vědět. A přesto tušila, že na nic jiného není schopna myslet, a tuze se polekala, zavadil-li někdo náhodou o její tělo. Její nervy trpěly bolestně každým hlasem, každým krokem, který zaslechla za sebou, každým stínem, jenž se o ni otřel. Mohla dýchat volně jenom ve voze nebo v cizím domě.

Pozdravil ji nějaký pán. Poznala starého přítele své rodiny, srdečného a povídavého šedivce, kterému se jindy ráda vyhýbala, protože měl ve zvyku na dlouhé lokty vykládati o svém neudu, možná že jenom imaginárním. Ale nyní ji mrzelo, že jenom poděkovala na jeho pozdrav a nepožádala ho o doprovod, neboť mohl být její ochranou od nenadálého útoku vyděračky. Váhala ještě a chtěla se obrátit, když se jí pojednou zazdalo, že k ní někdo zezadu kvapně kráčí, i dala se pudově na útěk. Tušila však v zádech, že pronásledovatel se blíží, a tato předtucha byla jenom zostřena hroznou úzkostí, ačkoli věděla, že mu neujde. Její ramena se třásla v předtuše ruky, která se jí co nejdříve dotkne – pořád tušila blížící se krok –, a čím chtěla jít rychleji, tím více jí klesala kolena. Cítila, že pronásledovatel je docela blízounko, a zaslechla i důtklivý, leč tlumený hlas. Volal: „Ireno!“ Musela se rozpomínati, odkud ten hlas zná, ale nebyl to rozhodně obávaný hlas neblahé poselkyně zla. Vydechla a ohlédla se: byl to její milenec. Div, že do ní nevrazil, když se tak náhle zastavila. Jeho tvář zbledla všemi příznaky rozčilení, nyní však, při pohledu na její bezradnost, také zahanbením. Podával jí nejistě ruku na pozdrav, ale stáhl ji opět zpátky, když mu Irena neodpověděla. Hleděla na něho strnule jenom dvě

vteřiny, tak se toho setkání nenadála. Právě na něho zapomněla za všech těch úzkostlivých dnů. Nyní však, jakmile si všimla jeho bledého a tázavého obličej s výrazem bezradné prázdnoty, vzkypl náhle její hněv vyvrhelou vlnou. Její rty se chvěly nevyřčeným dosud slovem, a rozrušení bylo v její tváři tak zjevné, že on jenom poděšeně koktal její jméno: „Co je ti, Ireno?“ a vida její netrpělivý výraz, dodal jsa zcela nahrben: „Co jsem ti udělal?“

Sotva krotila hněv svých očí. „Co jste mi udělal,“ smála se popupně. „Nic! Zhola nic! Jenom dobro! Jen samé příjmnosti.“

Jeho pohled zhloupl a ústa se pootevřela úžasem, čímž jenom vzrostla směšnost jeho omráčené tváře. „Ale, Ireno... Ireno!“

„Nevzbuzujte pozornost,“ poroučela zhurta. „A nehrajte mi komedii. Beztoho na vás opět někde nablízku čeká vaše pěkná přítelkyně, a potom mě opět přepadne...“

„Kdože... kdopak?“

Nejraději by mu byla natloukla do obličej, do tohoto pošetile žasnoucího obličej. Cítila už, jak si její ruka křečovitě pohrává s deštníkem. Nikdy tolik neopovrhovala člověkem, nikdy nikoho tak nenáviděla.

„Ale Ireno... Ireno,“ koktal stále zmateněji. „Co jsem ti udělal...? Najednou nepřicházíš... Čekám na tebe ve dne, v noci... Celý den čekám dnes před tvým domem a čekám na tebe, abych s tebou mohl aspoň minutku promluvit.“

„Ty tedy také... ty také čekáš.“ Vztek ji zbavoval rozumu. Jak by mu ráda natloukla do tváře! Vzchopila se však, pohlédla na něho s palčivým hnusem, uvažujíc, nemá-li mu vchrstnouti do tváře navršený hněv v podobě nadávky, potom se však náhle obrátila a vmísila se bez ohlédnutí do změteného proudu lidstva. Mladík zůstal státi s úpěnlivě napřaženou rukou. Byl bezradný, a děs jím chvěl. Po chvíli se ho zmocnil rytmus ulice, a proud lidí jej unášel

jako řeka spadlý list, který se brání závratnému víru a nakonec je přece jen odplaven.

* * *

Ale bylo o to postaráno, aby se nepoddala příznivým nadějím. Již nazítří došel opět lístek, opět práskot bičem, který její ochabující strach nanovo vzpružil. Tentokrát se žádalo o dvakrát tolik, dala částku bez odporu. Poděsila se zveličených nároků vyděračky, nebyla na ně peněžně připravena, neboť, třebaže pocházela ze zámožné rodiny, nemohla přece jenom nenápadně vydávati takové částky. A pak, k čemu to bylo? Věděla, že zítra to budou čtyři sta, brzy i mnohem víc, pořád víc, čím víc bude dávat, a potom nakonec, jakmile budou její peníze vyčerpány, anonymní dopis, katastrofa. Vykupovala si jenom čas, jen co si oddychne, dva dny odpočinku, snad tři, snad týden, ale strašně bezcenný čas trýzně a napětí. Nemohla již ani číst, nebyla schopna práce, jsouc neustále pekelně štvána svým strachem. Cítila se nemocna. Někdy musela náhle usednout, tak prudce ji překvapil tep srdce, neklidná tíže naplňovala údy tuhou šťávou skoro bolestné únavy, všechny údy, které se však přesto bránily spánku. A přesto se musela usmívat a tvářit se vesele, ačkoli její nervy jen hrály. Nikdo si ovšem nesměl povšimnouti nekonečného úsilí, jehož jí bylo potřebí k této veselosti, této hrdinné síly, kterou promrhávala na takové každodenní a ničemné sebeznásilňování.

Jenom jediný z lidí, s nimiž se stýkala, zdál se cosi tušiti o tom, co jí zmítalo, a jenom ten; cíhalť na ni. Vytušila, a tahle jistota ji nutila k dvojnásobné prozíravosti, že se jí neustále zabýval, jako ona jím. Plížili se ve dne, v noci kolem sebe, a jeden na druhém se pokoušel vyzvědětí jeho tajemství, vlastní pak kradí schovávat za

zády. Také její muž se poslední dobou značně změnil. Výhrůžná přísnost prvních inkvizitorských dnů ustoupila jeho obvyklé dobrotě a starostlivosti. Jednal s ní jako s nemocnou, tahle pečlivost ji jenom mátlá. Cítila se zvláštní hrůzou, jak jí kolikrát nabízel osvobozující slovo, jak vábně snadným jí činil přiznání; chápala jeho úmysl a byla s povděkem potěšena jeho laskavostí. Pociťovala však zároveň, že živějším pocitem náklonnosti rostl před ním i její stud, který jí zapovídal jediné slovo přísněji než dříve jeho nedůvěra.

Jednou v těchto dnech mluvil s ní docela zřetelně tváří v tvář. Vrátila se právě domů a slyšela už v předsíni hlasitý křik; byl to energický a příkrý hlas jejího muže, hádavý žvást chůvy a mezi tím nářek a vzlykot. Na poprvé se ulekla. Vždycky, kdykoli uslyšela v domě hlasitý hovor nebo rozruch, zachvěla se hrůzou. Odpovídala strachem na vše nezvyklé, palčivým strachem, že dopis došel a tajemství bylo odhaleno. Kdykoli otevřela dveře, klouzal její nejistý pohled po tvářích, tázaje se, nepříhodilo-li se nic za její nepřítomnosti, nevníkla-li už katastrofa do domu, zatímco ona byla mimo dům. Tentokrát byla to jenom dětská hádka, jak brzy klidně seznala, malé improvizované soudní líčení. Tetička přinesla před několika dny chlapci hračku, takového pestrého koníčka, kterého mu menší dívka tuze záviděla, protože dostala jenom menší dárky. Marně se pokoušela dosáhnouti stejného práva na tuto hračku, a to tak chtivě, že chlapec jí nedovoloval se koníčka ani dotknouti. U dítěte tím vzbudil křiklavý hněv a potom tupé, vzdorovité a tvrdošíjné mlčení. Ale nazítří ráno koníček náhle zmizel a všechno pátrání chlapcovo bylo nadarmo, až byla konečně ztracená hračka nalezena v kamnech rozbitá na kusy, dřevěné údy byly utrženy a pestrá kůže urvána a vnitřnosti vykuchány. Podezření padlo ovšem na děvčátko; chlapec se vrhl plačky k otci, zlomyslnice byla obviněna, a tu se právě započal výslech.

Vyšetřování bylo zakrátko skoncováno. Dítě napřed zapíralo, ovšem s plaše sklopenýma očima a se zrádným chvěním v hlase. Chůva svědčila proti ní, slyšela, jak holčička v hněvu pohrozila, že vyhodí hračku z okna, ale dítě ze všech sil zapíralo. Vznikl povyk vzlyků a zoufalství. Irena se dívala jenom na svého muže. Bylo jí, jako by zasedal na soudě nikoli nad dítětem, nýbrž nad jejím vlastním osudem. Neboť takhle bude možná státi zítra proti němu s podobným chvěním a písklavým hlasem. Její muž se nejprve díval docela přísně, dokud dítě trvalo při lži. Porážel odpor slovo za slovem, ale nedal se uchvátiti k hněvu průtahy výpovědí. Potom však, když se rozplynulo zapírání v tupou zarputilost, domlouval dívence a dokazoval jí skoro vnitřní nezbytnost jejího činu, omlouvaje ji do jisté míry, že se dopustila takové odporné zlomyslnosti v prvním záchvatu nerozumné zlosti a bez pomýšlení na zármutek, jež tím způsobí svému bratrovi. A tak vřele a důtklivě vysvětlil stále váhavějšímu dítěti jeho vlastní čin jako cosi pochopitelného, ale přesto trestuhodného, že mu vyhrkly slzy v divém nářku. A brzy pod přívalem slz vyvzlykalo konečně i své přiznání.

Irena chtěla obejmouti dítě, ale dívence ji hněvivě odstrčila. Muž jí také naznačil varovně, aby zanechala předčasného soucitu, neboť nechtěl, aby přestupek zůstal nepotrestán, a uložil dítěti sice nepatrný, ale citelný trest, že nesmí jít zítra na dětskou slavnost, na kterou se již týdny těšilo. S brekem vyslechlo dítě rozsudek; chlapec se dal do hlasitého a vítězného jásotu, ale tento ukvapený a nenávistný posměch zapletl ho do trestu. Také jemu pro jeho škodolibost bylo odepřeno dovolení účastniti se dětské slavnosti. Smutny a utěšeny toliko společným trestem klidily se konečně děti do vedlejšího pokoje a Irena zůstala o samotě s mužem.

Teď cítila náhle, že může za maskou hovoru o vině dítěte a o jeho přiznání mluvíti narážkami i o své vině. Neboť jí bylo jakoby zna-

mením, přijme-li muž shovívavě její obhajobu dítěte, a věděla, že se snad odváží mluvit i za sebe.

„Poslyš, Bedřichu, nedovolíš opravdu zítra dětem jít na dětskou slavnost? Budou úplně nešťastny, zvláště ta malá. Neztropila přece nic tak škaredého. Proč ji tak přísně trestáš? Copak ti jí není líto?“

Pohlédl na ni.

„Ptáš se, je-li mi jí líto? Odpovídám: dneska už ne. Je jí teď lehký, když je už potrestána, ačkoli jí to připadá také hořké. Nešťastná byla však včera, když schovala rozbitého koníčka do kamen, a všichni jej hledali po domě, a ona měla celý den strach, že jej najdou. Strach je škaredější než trest, neboť trest je věc určitá, kdežto napětí strachu je neurčité a strašně nekonečné. Jakmile se dověděla o svém trestu, bylo jí lehký. Nedej se mýlit jejím pláčem; vytryskl nyní a dříve jí vázl uvnitř. A uvnitř bolí škareději než zevně.“

Vzhlédla. Bylo jí, jako by mířil každým slovem proti ní. Ale nezdálo se, že si jí vůbec všímá:

„Je tomu věru tak. Znáám to od soudu a podle vyšetřování. Obžalovaný trpí hlavně tím, co tají, nebezpečím odhalení a hroznou nutností hájiti lež proti tisícům malých a skrytých útoků. Je to hrozný pohled, jak se obžalovaný svíjí a hrbí vzdorem, protože je nutno mu jeho ANO rvát jako hákem ze zpěčujícího se těla. Někdy už se mu chvěje v chřtánu, ale z nitra je vypuzuje jakási neovládatelná moc a dává mu z úst jakési nesrozumitelné slovo; a tu ho přepadne zlé násilí, takový nepochopitelný pocit vzdoru a strachu a obžalovaný opět slovo spolkně. A zápas počne se znovu. Soudcové přitom mnohdy trpí více než oběť. A obžalovaný se na ně dívají vždy jako na nepřítel, ačkoli jsou vpravdě jejich přáteli. A já jako obhájce měl bych vlastně své klienty varovat, aby se nepřiznávali a aby své lži jenom opevňovali a zesilovali,

ale uvnitř se toho nikdy neodvážím, neboť oni trpí mnohem více nepříznáním než přiznáním a potrestáním. Vlastně tomu pořád nerozumím, že někdo může vykonat čin s vědomím nebezpečí, a potom nemít odvalu k přiznání. Tuto malou úzkost ze slova považuji za hodnější politování než zločin.“

„Myslíš, že je to jenom vždycky strach... který brání lidem mluvit pravdu? Nemohl by to být... nemohl by to být také stud... stud ze slova... stud z obnažení před všemi lidmi?“

Pohlédl na ni s údivem. Nebyl tomu nijak zvyklý, dostávati od ní otázky. Ale tohle slovo mu udělalo.

„Stud, pravíš... to... to je také jenom strach... ale trochu lepší... nikoli strach z trestu, nýbrž... ano, rozumím...“

Vstal, a jsa podivně rozrušen, přecházel místností. Podobalo se, že myšlenka v něm do čehosi zasáhla. A to v něm nyní škublo a bouřlivě se hnulo. Náhle se zastavil.

„Uznávám... že je to někdy... stud z cizích lidí... z chátry, která žere v novinách cizí osud jako namazaný krajíc... Ale přesto by se měl člověk rozpomenout aspoň na někoho, kdo mu je velmi blízek...“

„Snad,“ – musela se odvrátit, neboť se na ni opět díval a ona slyšela chvění svého hlasu –, „snad... je stud právě největší... před těmi, kdo jsou nám nejbliže.“

Zastavil se pojednou, jakoby jat vnitřní silou.

„Myslíš tedy... myslíš...,“ – a náhle se jeho hlas změnil – změkkl a potemněl... a zastřel se... „Myslíš, že... Helenka... by se byla přiznala k své vině někomu jinému snáze... snad své chůvě... že...?“

„Jsem o tom přesvědčena... vzpouzela se ti jenom proto... protože... tvůj rozsudek jí byl nejzávažnější... protože... protože tě nejvíce miluje...“

Opět se zastavil.

„Máš možná... pravdu... ano dokonce určitě... to je přece podivné... právě na tohle jsem vůbec nepomyslel. Ale máš pravdu, nechci, aby ses domnívala, že neumím odpouštět... to nikoli... právě u tebe bych podobnou domněnku nejméně očekával, Ireno...“

Díval se na ni, a ona cítila, jak se pod jeho pohledem zardívá. Mluvil tak úmyslně, nebo náhodně? Byla to snad potměšilá a nebezpečná náhoda? Pořád ještě cítila strašnou nejistotu.

„Rozsudek je zrušen,“ – zdálo se, že jí prochvěla jakási veselost –, „Helena je volná, a já jí to sám oznámím. Jsi nyní se mnou spokojena? Nebo si ještě něčeho přeješ...? Vidíš... vidíš přece... že jsem dneska v šlechetné náladě... snad, že se těším z včasného poznání bezpráví. Člověku se vždycky uleví, Ireno, vždycky...“

Domnívala se, že chápe, co mínil tímto důrazem. Mimoděk k němu přistoupila, a slovo již již tryskalo, i on předstoupil, jako by chtěl uchopit, co zřejmě zapuzovala. Tu postřehla jeho pohled, chtivě lapající po jejím přiznání, po jádru její bytosti. Ovanula ji jeho žhavá nedočkavost a v její vůli nastal opět zlom. Ruka jí znaveně klesla a ona se odvrátila. Bylo to marné, nikdy nebude s to vyslovit ozvobozující slovo, které jí páliло v nitru a šířalo její klid. Jako nedaleký hrom duněla výstraha, leč Irena věděla, že nebude moci uniknout. A potají toužila již po tom, čeho se dosud bála, po očišťujícím blesku: po odhalení.

* * *

Podobalo se, že se její přání vyplní rychleji, nežli tušila. Boj trval již dva týdny a síla paní Ireny ochabovala. Vyděračka se nehlásila již čtyři dny. A strach vrostl paní Ireně do těla a tak se smísil s krví, že kdykoli zazněl zvonek, pokaždé se už sama horempádem vrhala ke dveřím, aby zavčas vyslechla vzkaz vyděračky. V této

lačnosti byla netrpělivost a skoro touha, neboť každým takovým poplatkem si vykupovala jeden klidný večer, několik tichých hodin s dětmi a promenádu.

Opět zaslechla zvonění z předsíně a spěchala ke dveřím; otevřela a spatřila na první pohled cizí dámu, ale couvla zděšeně, poznávajíc pod zbrusu nově vystrojenou postavou a pod jejím elegantním kloboukem nenáviděnou tvář vyděračky.

„Ach, to jste vy sama, paní Wagnerová, to je mi velmi příjemné. Chci vám říci něco vážného.“ A nečekajíc na odpověď poděšené paní, která se opřela chvějící se rukou o dvevní kliku, vešla a odložila deštník, vlastně křiklavě červený slunečník, patrně první nákup z Ireniných peněz. Pohybovala se s neslýchaným sebevědomím, jako by zde byla doma; se zalíbením a zároveň s jakýmsi uspokojením prohlížejíc zařízení, kráčela bytem k pootevřeným dveřím do přijímacího pokoje. „Semhle, ne?“ ptala se s tlumeným posměchem, a když jí postrašená paní v tom chtěla zabránit, dodala konejšivě: „Můžeme to rychle skoncovat, je-li vám to nepříjemné.“

Paní Irena šla za ní bez odporu. Myšlenka, že vyděračka je v jejím bytě, tahle opovážlivost, překonávající její nejstrašnější domněnky, ji omámila. Bylo jí, jako by o tom jen snila.

„Máte to tu pěkný,“ podívovala se s upřímným okouzlením vyděračka, zatímco si sedala. „Ach, jak se tady krásně sedí. A tolik krásnejch obrazů. To teprve člověk vidí, jakej je ubožák. Moc pěkný to tady máte, jen co je pravda, paní Wagnerová.“

Když tak viděla zločinnou ženu pohodlně rozloženou v svém pokoji, vybuchla vztekem: „Co tu chcete, vyděračko! Pronásledujete mě až do mého bytu. Ale nedám se vámi na smrt zmučit. Já...“

„Nemluvte tak nahlas,“ přerušila ji ženština s urážlivou důvěrností, „dveře jsou otevřeny, a služky by vás mohly slyšet. Mně na

tom nezáleží. Já nic nezapřu a konečně ve vězení se mi nepovede hůře než v tomhle bídném živoření. Ale vy, paní Wagnerová, byste měla být opatrnější. Zavřu napřed dveře, myslíte-li, že se musíte stůj co stůj rozčilovat. Ale to vám hned říkám, nadávky na mne neplatí.“

Síla paní Ireny, zocelená na okamžik hněvem, opět mdlobně ochabla nezlomností této pekelnice. Stála tu pokorně a neklidně jako dítě čekající na diktát úkolu.

„Tak paní Wagnerová, nechci dělat dlouhý okolky. To víte, dobře se mi nevede. To jsem vám už řekla. A teď potřebuji peníze na činži. Jsem už tak dlouho za ni dlužna. Taky na jiný věci. Ráda bych se dala trochu do pořádku. Proto jsem k vám přišla, abyste mi pomohla – no, dejme tomu čtyřma stovkama.“

„Nemohu,“ koktala paní Irena, poděsivši se požadované částky, kterou opravdu neměla. „Teď opravdu nemám. Tři sta korun jsem vám již dala. Kde je mám nabrat?“

„No, nějak už to půjde. Jen si to rozmyslete. Taková bohatá paní jako vy má prachů, co se jí zachce. Ale musí je chtít dát. Tak jen si vzpomeňte, paní Wagnerová.“

„Ale já opravdu nemám. Ráda bych je měla. Ale tolik skutečně nemám. Něco bych vám mohla dát... snad sto korun...“

„Řekla jsem, že potřebuji čtyry stováky.“ Vyplivla ta slova skoro uraženě.

„Ale já nemám tolik,“ křičela zoufale paní Irena. Kdyby teď přišel její muž, myslila zatím, každou chvíli tady může být. „Přísahám vám, že nemám...“

„Hleďte si je tedy zaopatřit...“

---

1 Novela je napsána před válkou. Míněna je patrně tehdejší rakouská měna. Pozn. překl.

„Nemohu.“

Vyděračka se na ni podívala, jako by ji chtěla ocenit.

„No, na příklad ten prsten... Kdybysme ho zastavily, hned by bylo peněz dost. Já se ve šperkách nevyznám... nikdy jsem prsten nenosila... ale čtyry sta se už, doufám, za to dostanou...“

„Prsten,“ vykřikla paní Irena. Byl to její zasnubní prsten, jediný prsten, jež nikdy nesnímala a který měl velkou cenu pro velmi vzácný a krásný drahokam.

„No, pročpak ne? Pošlu vám zástavní lístek. Budete si ho moct vyplatit, kdy se vám zachce. Však ho dostanete zase zpátky. Já si ho nenechám. Co by dělala taková žebračka jako já s takovým nóbl prstenem?“

„Proč mě pronásledujete? Proč mě týráte? Nemohu... nemohu. To musíte přece pochopit... Vidíte, že jsem udělala, co jsem mohla. To musíte přece pochopit. Copak nemáte soucit?“

„Se mnou neměl taky nikdo soucit. Mě nechali skoro zcípnout hlady. Proč mám zrovna já mít soucit s tak bohatou ženou?“

Irena chtěla prudce odpovědět. Tu však uslyšela zvenčí – a krev se jí zastavila – jak dveře zapadly. To byl jistě její muž, vracel se z kanceláře. Strhla prsten bez rozvahy a podala jej ženě, která jej spěšně uschovala.

„Nebojte se. Jdu už,“ kývla na ni vyděračka, jako by postřehla v její tváři ten nevýslovný strach a napjaté naslouchání směrem k předsíni, odkud zazněly zřejmě mužské kroky. Otevřela dveře, pozdravila vstupujícího muže Irenina, který se na ni podíval jenom úkosem, ale jinak si jí zvláště nepovšiml, a zmizela.

„Nějaká dáma se přišla se mnou o čemsi poradit, od mé přítelkyně,“ pravila Irena s poslední silou na vysvětlenou, jakmile zapadly dveře za vyděračkou. Nejhroznější vteřina byla ta tam. Její muž neodpověděl a vešel klidně do pokoje, kde bylo již prostřeno na stole.

Ireně bylo, jako by ji pálil vzduch na prstu, jež jindy chránila chladivá obroučka prstenu, a jako by musel kdekdo se dívat na obnažené místo jako na vpálené znamení. Pořád ukrývala za jídla ruku, a zatímco to činila, zahanboval ji podivně dráždivý pocit, že pohled jejího muže se neustále upírá na její ruku a sleduje všechny její pohyby. Vší silou se snažila odvrátit jeho pozornost a zapřádat hovor ustavičnými otázkami. Mluvila a mluvila s ním a s dětmi nebo s chůvou, pořád a pořád zažíhala hovor plamínky otázek, ale vždy jí selhal dech a zdusil rozmluvu jako předtím. Pokoušela se vypadat svévolně a sváděla i ostatní k veselosti, škádlila děti a popuzovala je navzájem, ale ony se nehádaly a nesmály se; v její veselosti muselo cosi skřípat, sama to vytušila, co ostatní spíše odpuzovalo. Čím více se namáhala, tím méně se jí pokus dařil. Nakonec se unavila a zmlkla.

I ostatní mlčeli; slyšela jenom tichý šramot talířů a v nitru vyvěrající hlasy strachu. Pojednou pravil její muž: „Kam jsi dala dneska prsten?“

Schoulila se. Uvnitř jí pravilo cosi: *konec!* Ale její pud se dosud bránil. Semknout nyní všechny síly, pomyslně si. Toliko pro jedinou větu, pro jediné slovo. Jen ještě jedinou lež vynajít, poslední lež.

„Dala jsem jej čistit...“

A zároveň žasnouc nad nepravdivostí svých slov, dodala rozhodně: „Pozítří si jej vyzvednu.“ Pozítří. Teď byla vázána, lež se musela roztržít a ona s ní, nepodaří-li se jí to. Teď si sama stanovila lhůtu a všechen ten zmatený pocit strachu byl pojednou konečně prodchnut pocitem, jakýmsi štěstím, že rozřešení je nedaleko. Pozítří: nyní znala svou lhůtu a cítila pro tuto jistotu divný klid, který proudil do jejího strachu. Uvnitř vyrostlo něco, nějaká nová síla, síla k životu i k smrti.

* * *

Vědomí nedalekého rozhodnutí, konečně zajištěné, začlo v ní šířit neočekávaný jas. Nervóznost a strach ustoupily pravidelné úvaze, pocitu krystalizujícího se klidu, dosud jí neznámému, jehož působením viděla pojednou všechny věci svého života průzračně a v jejich pravém významu. Měřila svůj život a cítila, že je dosud rozměrný a že si jej smí ponechat a vystupňovat ve vyšším slova smyslu, jemuž ji naučily tyto dny strachu. Mohla jej začítí opět čistě a bez lži, cítila se k tomu připravena. Ale začínati život jako rozvedená paní, cizoložnice, poskvrněná skandálem, k tomu byla tuze unavena, stejně jako byla unavena pokračovati v nebezpečné hře a vykupovati si na krátkou lhůtu nepatrné uklidnění. Nebyla schopna odporu, toho si byla vědoma: konec nedaleko, všude hrozila zrada, od jejího muže, od jejích dětí, od všech, kdož byli kolem ní; a také od ní samé. Nemožný byl též útek před protivníkem, který se zdál všudypřítomný. A přiznání, té nejjistější pomoci, jí nebylo dopřáno, o tom se již přesvědčila. Jediná cesta byla ještě volná, ale z té nebylo návratu.

* * *

Dopoledne spálila své dopisy, uspořádala si všelijaké věcičky, ale varovala se setkání s dětmi a vůbec popatřit na všechno, co jí bylo milé. Chtěla zdržeti život, s rozkoší a svodem samu sebe zachytiti a ztížití si pevné rozhodnutí marnými průtahy. Potom šla ještě jednou na ulici, aby naposled pokusila osud a setkala se s vyděračkou. Šla opět ulicí dočista neúnavně, ale nikoli už s tím rostoucím pocitem napětí. Così v ní ochořelo únavou a neměla už sílu k zápasu. Šla a šla dvě hodiny jakoby z povinnosti. Nikde nebylo stopy po vyděračce. Už ji to ani nebolelo. Skoro si ani už nepřála setkání, tak bezmocnou se cítila. Zahlížela se do tváří

kolemjdoucích a všechny jí připadaly cizí, všechny byly mrtvy, odumřelé.

Jenom jednou se poděsila. Bylo jí, jako by při rozhlížení pocítila náhle oči svého muže na druhé straně ulice v davu lidí, ten podivný, tvrdý pohled, který znala u něho od nedávna. Úzkostlivě se podívala na druhou stranu. Ale postava zmizela rychle za vozem, a Irena se uklidnila myšlenkou, že touto dobou bývá její muž u soudu. Ale tímto pocitem jenom zneklidněla v svém pátravém rozčilení. Vrátila se pozdě k obědu. Ale ani on se dosud nevrátil jako jindy, nýbrž přišel teprve za dvě minuty po ní. Zdálo se jí, že je poněkud rozrušen.

Počítala nyní hodiny do večera, kolik jich ještě bylo; to je divné, jak málo času je potřebí k rozloučení, jak malou cenu měly věci, které nelze vzít s sebou. Jala ji podivná ospalost. Mechanicky odešla opět na ulici, jen tak nazdařbůh, nemyslíc ani se neohlížejíc. Na křižovatce strhl kočí tak tak své koně, již viděla ojetě před sebou. Kočí sprostě klel, ona se však sotva ohlédla; byla by to jen bývala záchrana nebo odklad. Náhoda by jí byla ušetřila rozhodnutí. Šla znaveně dál; bylo jí osvěžením tak dočista na nic nemyslet a mít jenom temný pocit konce, mlhu padající a vše zahalující.

Když se náhodně podívala po názvu ulice, zachvěla se: na své zmatené toulce došla skoro až k domu svého bývalého milence. Bylo to tajemné znamení? Snad jí mohl ještě pomoci, znal přece adresu vyděračky. Zachvěla se málem radostí. Že ji vůbec nenapadla tato nejprostší věc? Najednou jí opět oživily údy, naděje vznesla opět ochablé myšlenky. Rozvířily se. Musí jít nyní k těženě a jednou provždy to skoncovat. Musí jí pohrozit a zakázat jí vydírání, snad by stačila jistá částka k tomu, aby odjela z města. Mrzelo ji, že se chovala tak špatně k ubohému mladíkovi. Ale on jí

jistě pomůže, byla si tím jista. Jak podivné, že tato záchrana přišla v chvíli poslední.

Kvapně vyběhla po schodech a zazvonila. Nikdo neotvíral. Naslouchala: zdálo se jí, že slyší opatrné krůčky za dveřmi. Zazvonila ještě jednou. Opět ticho. A opět tichý šramot uvnitř. Tatam byla její trpělivost; zvonila a zvonila bez ustání, šlo jí přece o život.

Konečně se cosi pohnulo za dveřmi, klíč zarachotil v zámku a dveře se štěrbinovitě pootevřely. „To jsem já,“ vydechla.

Otevřel nyní dveře, jakoby úlekem. „Tys to... vy jste to... milostivá paní,“ koktal, jsa zřejmě na rozpacích. „Odpusťte... neočekával jsem... vaši návštěvu..., promiňte, že nejsem oblečen.“ Ukázal na svou košili: byla napolo rozhalena a bez límce.

„Musím s vámi nutně mluvit... musíte mi pomoci,“ pravila nervózně, protože ji stále nechával státi na chodbě jako žebračku. „Nedovolíte mi vstoupit, nechcete mě vyslechnout?“ dodala podrážděně.

„Prosím,“ mumlal rozpacitě a úkosem se rozhlížel, „jsem teď... nemohu právě...“

„Musíte mě vyslechnout. Je to vaše vina. A vaší povinností je mi pomoci... Musíte mi opatřit ten prsten, musíte. Nebo mi aspoň řekněte její adresu... Pořád mě pronásleduje, a teď ji nelze nikde spatřit... Musíte, chápete, vy musíte.“

Díval se na ni jako omráčen. Teď teprve pochopila, že mluví úplně nesouvisle.

„Ach tak... Vy nevíte... Tedy vaše milenka, vaše bývalá milenka mě viděla tenkrát od vás odcházeti a od té doby mě pronásleduje a vydírá mne... Zmučí mě k smrti... teď mi vzala prsten, a já jej musím mít, řekla jsem, že jej budu dnes večer mít... Pomůžete mi tedy.“

„Ale... já ale...“

„Chcete, nebo ne?“

„Ale já přece žádnou takovou neznám. Nevím, koho tím myslíte. Nikdy jsem se nestýkal s vyděračkami.“ Byl skoro hrubý.

„Tak... vy ji tedy neznáte! Ona si to tedy vymyslela! A přitom zná vaše jméno a mou adresu. Snad to není ani pravda, že vydírá. Možná, že se mi to jenom zdá.“

Smála se pronikavě. Bylo mu z toho nevolno. Na okamžik mu blesklo hlavou, že je snad šílená, tak její oči jiskřily. Chovala se tuze rozrušeně a její slova neměla smyslu. Rozhlédl se úzkostlivě.

„Uklidněte se, prosím, přece... milostivá paní... Ujišťuji vás, že se mýlíte. To je naprosto nemožné, to musí... ne, sám tomu nerozumím. Ženy toho druhu vůbec neznám. Oba poměry, které jsem zde měl, za svého, jak víte, krátkého pobytu, nejsou takhle... nechci nikoho jmenovat... ale je to směšné... ujišťuji vás, musí to být omyl...“

„Nechcete mi tedy pomoci?“

„Ale ovšem... mohu-li.“

„Tak pojdte... Půjdeme spolu k ní...“

„Ke komu... ke komu to?“ Cítil opět hrůzu z jejího šílenství, když ho teď uchopila za rámě.

„K ní... Chcete, nebo nechcete?“

„Ale ovšem... ovšem,“ – jeho podezření se zesilovalo její dychtivostí, s kterou ho vlekla ze dveří –, „samo sebou... samo...“

„Tak pojdte... jde o můj život, nebo smrt!“

Zdržoval se úsměvu. Potom byl pojednou obřadný.

„Promiňte, milostivá paní... ale právě teď mi to není možno... mám právě hodinu... nemohu teď přerušovat...“

„Tak... tak...“ vysmála se mu pronikavě do očí, „takhle dáváte hodiny... takhle bez kabátu, v košili a bez límečku... vy lháři,“ a náhle posedlá nápadem hrnula se dopředu. Pokoušel se ji zastavit. „Tak ona je ta vyděračka u vás. Nakonec ještě hrajete společně do

noty. Možná že si rozdělujete, co ze mne vymačkáte. Ale teď ji dopadnu. Teď nemám před ničím strach.“ Křičela nahlas. Zastavil ji násilím, ale ona s ním zápasila, vymkla se mu a rozběhla se ke dveřím ložnice.

Od dveří odskočila postava, jež patrně naslouchala. Irena pohlédla zkameněle a bez ducha na cizí dámu v úboru poněkud nepořádném. Ta však rychle odvrátila tvář. Její milenec chvátal za ní, aby Irenu zadržel. Považoval ji za šílenou a chtěl zabránit neštěstí, ale v tom se již vracela z ložnice. „Promiňte,“ šeptala. Byla nyní skutečně pomatena. Nic už nechápala, cítila jenom hnus, nekonečný hnus a únavu.

„Promiňte,“ pravila ještě jednou, když viděla jeho nepokojný pohled. „Zítra... zítra se všechno dovíte... totiž... já to sama nechápu.“ Mluvila s ním jako s cizím člověkem. Nic jí nepřipomínalo, že někdy náležela tomuto muži, a sotva cítila vlastní tělo. Všechno bylo nyní zmatenější nežli předtím. Věděla jenom, že někdo lhal. Ale byla příliš znavena, aby myslela, příliš unavena, aby se mohla rozhlížeti. Šla dolů ze schodů jako odsouzenec na popraviště.

* * *

Tmavá byla ulice, když vyšla z domu. Snad tam někde čeká, napadlo ji, snad přijde nyní v posledním okamžiku záchrana. Bylo jí, že musí sepnouti ruce a modlit se k pozapomenutému Bohu. Ó, kdyby si mohla koupit ještě několik měsíců, několik měsíců do léta a potom tam klidně žít, daleko od vyděračky, mezi lukami a poli, jen jediné léto. Chtivě číhala tmavou ulicí. Tam naproti ve vratech viděla postavu, ale nyní, když přistoupila blíže, zmizela postava v temné chodbě. Na chvíli se domnívala, že se podobá jejímu muži. Po druhé ji dneska už jala úzkost, že cítí jeho pohled na

ulici. Ale postava zmizela v stínu. Šla neklidně dále, majíc v týlu pocit palčivého pohledu zezadu. Jednou se ještě obrátila. Nikoho však nespatriila.

Lékárna byla nedaleko. Vstoupila s tichou hrůzou. Provizor přijal recept a jal se konati přípravy. Dívala se na všechno v této minutě, na třpytné vážky, na drobounká závažíčka, na malé štítky, a nahoře v regálech na řadu trestí s latinskými názvy, které podvědomě slabikovala. Slyšela tikat hodiny, čichala tu zvláštní vůni, ten mastný a nasládlý pach léků, a vzpomínala si, že prosívala matku jako dítě, aby směla sama chodit pro léky, protože měla ráda tuto vůni a pohled na třpytivé tyglíky. Přitom si vzpomínala zděšeně, že se zapoměla rozloučit se svou matkou, a té ubohé ženy jí bylo nyní líto. Jak se asi poděsí, přemýšlela a zhrozila se této myšlenky. Ale provizor odpočítával již jasné kapky z baňaté nádoby do modré lahvičky. Dívala se na to nehybně, jak překapávala smrt z nádoby do lahvičky, odkud má se později rozproudit jejími žilami, a pocit chladu se řinul jejími údy. Zírala tupě, jakoby v hypnóze, na jeho prsty, které nyní ucpávaly lahvičku zátkou a přelepily neblahý štítek. Všechny její smysly byly zajaty a ochromeny strašnou myšlenkou.

„Dvě koruny, prosím,“ pravil provizor. Procitla ze své strnulosti a rozhlédla se kolem sebe. Potom hmátla mechanicky do kabelky pro peníze. Ještě bylo všechno snové kolem ní, dívala se na mince, aniž jich poznávala, a protahovala počítání.

V tom okamžiku pocítila, že ji kdosi prudce uchopil za paži, a slyšela cinkot peněz o skleněnou misku. Vedle ní se napřáhla ruka po lahvičce.

Obrátila se a zkameněla. Byl to její muž. Stál tam s drsně semknutými rty. Tvář mu zsinala, a na čele se mu leskl vlhký pot.

Byla blízka mdlobám a musela se zachytit pultu. Ihned pochopila, že se přece jen nemýlila v předtuše, když ho předtím spatřila

na ulici a v tmavé chodbě na číhané; tehdy ho už vytušila a v této vteřině musila na to vzpomenouti.

„Pojď,“ pravil tupým a tlumeným hlasem. Hleděla na něho strnule a divila se podvědomě, v kterém si tupém a hlubokém světě svého vědomí, že ho poslechla. A její krok šel poslušně s jeho krokem, aniž o tom sama věděla. – Šli spolu ulicí. Nikdo z obou se nedíval na druhého. On dosud cítil v dlani lahvičku. Jednou se zastavil a otřel si vlhké čelo. Mimoděk i ona zvolnila krok proti své vůli a vědomí. Ale neodvážila se na něho pohlédnouti. Oba mlčeli. Pouliční ruch drtil jejich samotu.

Na schodech ji nechal jít napřed. A ihned, jakmile nešel vedle ní, stal se její krok vrávoráním. Zastavila se a opřela se o zábradlí. Podepřel jí pod paží. Při tom doteku se polekala a vyběhla spěšně po posledních schodech sama.

Vešla do pokoje. On za ní. Stěny se leskly temně, a předměty nebylo možno jasně vidět. Pořád ještě mlčeli. Muž strhl papírový barevný obal, otevřel lahvičku a vylil její obsah. Pak mrštil lahvičkou kamsi do kouta. Irena se při tom křápnutí celá schoulila.

Mlčeli napořád. Tušila, že se její muž ovládá, tušila to a ani se nemusela na něho dívat. Konečně k ní přistoupil. Docela blízko a teď ještě blíže. Ovanul ji těžký dech a zamlženým pohledem viděla lesk jeho očí, jiskřících v temnotě pokoje. Očekávala výbuch jeho hněvu a chvěla se pod drsným stiskem jeho ruky. Srdce se jí zastavilo, jenom nervy se rozezvučely jako přepjaté struny; celé její tělo čekalo na trest a bezmála toužilo po jeho hněvu. Ale on pořád mlčel, a ona s nekonečným úžasem cítila, že jeho přiblížení je docela mírné. „Ireno,“ pravil a jeho hlas zněl podivně měkce. „Jak dlouho se budeme ještě trýznit?“

A tu z ní naráz vyvřel náhlý a konvulzivní a nesmyslně zvířecí výkřik, konečně vytryskl nastřádaný a potlačovaný vzlykot všech

těch dlouhých týdnů. Hněvivá ruka jí chtěla vyrvati srdce a mocně jí zatrásti, ale bylo to jenom zdání, vrávorala jako opilá a byla by klesla, nebýti jeho pevného náručí.

„Ireno,“ uklidňoval ji, „Ireno, Ireno,“ stále tišeji a konejšivěji vyslovoval její jméno, jako by mohl zachránit zoufalé borcení křečovitých nervů neustále něžnějším laděním tohoto slova. Ale odpovědí mu byl jenom vzlykot, divoké nárazy vln bolesti, které se valily celým jejím tělem. Donesl štkající tělo na pohovku. Vzlykot se však neztišil. Křečovitý pláč otřásal údy jako elektrické výboje, vlny mrazivé hrůzy jako by zaplavovaly toto zmučené tělo. Od týdnů byly její nervy spjaty s myšlenkou nejodpornější, a teď se přervaly, a bezcitným tělem běsnil nespoutaný žal.

Objímal velmi rozrušeně její rozechvěné tělo, třel její ledové ruce, líbal nejprve konejšivě a poté divoce, s vášní a strachem, její šaty, její hrdlo, ale její schoulené tělo se rozestupovalo chvěním jako puklá země a z nitra se vyvalila konečně odpoutaná vlna štkání. Dotýkal se její chladné tváře koupané slzami a cítil bušící tepny na spáncích. Jal ho nevýslovný strach. Poklekl, aby mohl mluvit bližší její tváři.

„Ireno,“ znovu a znovu se jí dotýkal..., „proč pláčeš...? Teď... teď už je po všem... všechno je totam... Proč se ještě trápíš...? Nemusíš mít už strach... Ona už nikdy nepřijde, nikdy...“

Její tělo se opět vzepjalo křečovitě; sevřel je oběma rukama. Báł se, cítě zoufalství, které drásalo její tělo, jako by jí byl zavraždil. Pořád jí líbal a koktal zmateně slova omluvy.

„Ne... nikdy už... přísahám ti to... nemohl jsem tušit, že se takhle poděšíš... chtěl jsem tě jenom zavolat... zavolat tě zpátky k tvé povinnosti... jenom, abys od něho odešla... navždy... a zpátky k nám... neměl jsem přece na vybranou, když jsem se o tom náhodou dověděl... nemohl jsem ti to přece sám říci... domníval jsem se... že se

sama vrátíš... proto jsem ji za tebou poslal... tu ubohou ženu, aby tě odtamtud vyštvala... taková ubohá ženská, propuštěná herečka je to... nerada se tomu podrobila... ale chtěl jsem tomu... vidím, že to nebylo správné... chtěl jsem však, aby ses vrátila... pořád jsem ti přece naznačoval, že jsem připraven... že ti chci jenom odpustit, tys mě však nechápala... ale takhle daleko... jsem tě nechtěl štvát... trpěl jsem ještě víc, když jsem to všechno viděl... pozoroval jsem tě na každém kroku... jenom pro naše děti, víš, kvůli nim jsem tě musil nutit... ale teď je všechno totam... teď bude všechno zase jako dřív...“

Slyšela ze své nekonečné dálky zamžená slova, která zněla docela nablízku, a přesto jim nerozuměla. Hučelo a vlnilo se to v ní, povyk smyslů, v němž zanikal každý pocit. Cítila doteky na své pleti, polibky a lichoťky, a vlastní, nyní již chladnoucí slzy, ale krev jí zvonila a duněla, dmula se a hřměla jako zběsilé zvony. Potom ubývalo zřetelnosti. Cítila, procitajíc z mdloby, že ji svlékají, a viděla jako mnoha mračny tvář mužovu, dobrotivou a starostlivou. Nato spadla do tmy. Do vytouženého, černého a bezesného spánku.

* * *

Když otevřela nazítrí ráno oči, bylo již v ložnici jasné světlo. I v sobě cítila jas a blankytnou krev vyčištěnou bouřkami. Pokoušela se vzpomenout, co se jí přihodilo, ale všechno jí bylo jenom snem. Jako se vznášíme v spánku prostorami lehce a osvobozeně, svítalo v jejích smyslech, i ohmatávala si ruce, aby se ujistila o skutečnosti bdělého procitání.

Pojednou se ulekla; na jejím prstu se třpytil prsten. Naráz procitla úplně. Zmatená slova, zaslechnutá na půl ucha, a přesto

nepochopená, tlumený pocit z dřívějška, plný předtuch, který se neodvážil státi se myšlenkou a podezřením, obojí se pojednou rozpletlo v jasnou souvislost. Všemmu naráz porozuměla, otázkám svého muže a úžasu svého milence, všechny smyčky se uvolnily a ona viděla příšernou síť, do níž se zamotala. Jalo ji rozhořčení a stud, nervy se opět rozechvěly, a skoro litovala procitnutí z tohoto bezesného a pokojného spánku.

A tu zazněl z vedlejšího pokoje smích. Děti už vstaly a povykovaly jako ptáci do svěžího rána. Poznala jasně hlas svého chlapce a poprvé cítila s úžasem, že se velmi podobá hlasu otcovu. Tichounce se přikradl na její rty úsměv a nerušeně se tam usadil. Ležela s přimhouřenýma očima, aby mohla všechno hlouběji vychutnávat, co bylo jejím životem a štěstím. Uvnitř ji dosud cosi bolelo, ale byla to hojící se bolest, zanícená, ale tak jak žhne rána, dříve než se zajizví.

(Psáno ve Vídni, 1901)

Ediční poznámka

V rámci přípravy e-vydání jsme přistoupili k pravopisné aktualizaci textu překladu v souladu se současnými pravidly a upravili zejména psaní přejatých slov a spřežek, dále jsme odstranili zjevné chyby a upravili interpunkci pro zpřehlednění textu. Zachovali jsme slovesné vazby a slovní zásobu charakterizující dobu vzniku překladu.

Redakce MKP

Stefan Zweig

Strach

Překlad Miloš Hlávka
Korektura Tereza Česáková
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 29. 11. 2024

ISBN 978-80-274-4357-4 (epub)
ISBN 978-80-274-4358-1 (pdf)
ISBN 978-80-274-4359-8 (prc)